

Нино ДЕЛИЋ*

Историјски институт

Београд

ИНСТРУКЦИЈА ЗА ПОЛИЦИЈСКЕ СЛУЖБЕНИКЕ ВОЈНИХ КОМУНИТЕТА ИЗ 1833. ГОДИНЕ**

Анстракт: У раду је приказан и анализиран текст инструкције за полицијске службенике у војним комунитетима из 1833. године, који се чува у Аустријском државном архиву. Текст садржи драгоцене податке о приоритетима и методама рада полицијских службеника и пружа бољи увид у свакодневну рутину истих. Документ садржи и сугестије Магистрата Сремских Карловаца на поједине одредбе, што открива одређене специфичности у животу овог сремског комунигетa.

Кључне речи: полиција, управа, војни комунигетa, Војна крајина, Сремски Карловци, 19. век.

Значење појма „полиција“, надлежности и делокруг рада ове гране власти, данас су углавном познати сваком човеку. Међутим, у раном 19. веку „полицијске ствари“ (*Polizeiangelegenheiten*) су и даље представљале једну релативно нову област државне извршне власти, и тачно значење још увек није било адекватно дефинисано. Дobar познавалац прилика у Војној крајини тога доба Карл Хицингер, наводи да су у том делу управе „чију суштину треба разумети више из теорије неголи из практичног деловања нејасног имена полиције“ врховну надлежност имали команданти регимената и компанија, као и

* nino.delic@iib.ac.rs

** Рад је настао као резултат истраживања на пројекту Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије *Од универзалних царстава ка националним државама. Друштвене и политичке промене у Србији и на Балкану* (Ев. бр. 177030).

комунитетски градоначелници као највиши носиоци политичке власти.¹ Хицингер је, у настојању да објасни суштину посла полицијских служби, навео да је њихова главна улога да пазе на морал становништва, одржавање религиозности и складног брачног живота, као и на општи ред и мир унутар насеља и појединих домаћинстава. У ту сврху потребно је бдети над поштовањем забране коцкарских игара, правилним радом гостионица, одржавањем угледа старијих особа, строгим надгледањем странаца итд. У делокруг полицијског посла спада и спречавање криминалних радњи (пљачке, убиства), надзор над хигијеном и одржавање јавног здравља (поштовање прописа о спречавању куге и других болести), спречавање пожара итд.² Овакво тумачење, које умногоме превазилази данашње поимање полицијских надлежности, преузео је, скоро двадесет година касније, и Матијас Штопфер за један од својих уџбеника о управи у Војној крајини.³ Несумњиво је да су органи и службеници полиције, сходно свом широком делокругу рада, имали веома велики утицај на свакодневицу у граничарским областима, и тиме и на живот у војним комунитетима.

За разлику од граничарских сеоских општина, војни комунитети су били изузети из надлежности регимената.⁴ Јурисдикционо су били подређени бригадним командама и највишој Генералној команди.⁵ Према регулативу за војне комунитете из 1787/88. године, на челу града се налазио градоначелник и Магистрат сачињен од неколико градских службеника. По правилу, градоначелник и неки виши службеници именовани су од стране виших инстанци из реда заслужних и пензионисаних официра, док је свега половина градских већника могла бити изабрана из редова грађанства.⁶ Остале чиновнике, све до функције градског

¹ С. В. Hietzinger, *Statistik der Militärgränze des österreichischen Kaiserthums*, III Buch, Wien 1823, 412.

² С. В. Hietzinger, *нав. дело*, 412–453.

³ Штопфер је дословно преписао Хицингеров текст уз одређено скраћивање и минималне модификације. М. Stopfer, *Lehrbuch über die Statistik der Militär-Gränze des österreichischen Kaiserthums*, Gratz 1840, 217–228.

⁴ J. R. von Trautmann, *Uebersicht der Entstehung, Verfassung und Verwaltung der östreichischen Militär-Grenze*, Oestreichische militärische Zeitschrift Band 3/Heft 7 (1836) 70; С. В. Hietzinger, *нав. дело*, 295, 302; М. Stopfer, *нав. дело*, 185.

⁵ J. R. von Trautmann, *нав. дело*, 71–72; С. В. Hietzinger, *нав. дело*, 306; F. Bergmayr, *Verfassung der kaiserlich-königlichen Militär-Gränze und Oesterreichischen Kriegs-Marine*, Wien 1845, 197.

⁶ С. В. Hietzinger, *нав. дело*, 303–304; J. R. von Trautmann, *нав. дело*, 71; F. Vaníček, *Specialgeschichte der Militärgrenze*, III Band, Wien 1875, 32–37. F. Hübler, *Militär-Oekonomie-System der kaiserlichen königlichen Armee*, 10. Band, Wien 1821, 4; С. Гавриловић,

стражмештера (*Stadtwachmeister*), предлагао је Магистрат, а потврђивала Генерална команда. Службе од стражмештера наниже попуњавао је сам Магистрат.⁷ Регулатив је испрва био намењен само за комунитете у Славонском генералату (Земун, Сремски Карловци и Петроварадин) али је временом постао основ за организацију градског живота у читавој Војној крајини. Ипак, систем функционисања управе није био у потпуности једноличан, и у сваком комунићету су временом уведене модификације према посебним потребама.⁸ У току прве половине 19. века, због сложености и све већег обима посла, у комунићетима је растао број магистрата и службеника, нарочито у великим градовима.⁹ Осим неуједначености у броју особља између појединих комунитета, разлике се огледају и у номенклатури, пошто се појављују звања различитог ранга у склопу једног управног одељења.¹⁰ Исти принципи развоја уочљиви су и у домену полицијске службе.

Према регулативу из 1787/88. године, градоначелници, градски тужиоци (*Syndicus*), писари (*Stadtschreiber*) и канцелисти (*Kanzelist*) су као чланови Магистрата морали имати адекватна знања о полицијским пословима. Градски писар је по правилу вршио функцију референта политичко-економског одељења, и сходно томе је био надлежан за питања

Граничарски војни комунитети и штабска места у Сремској војној граници (XVIII–XIX век), Зборник Матице српске за историју 65–66 (2002) 18; Л. Телап, *Земунски војни комунитет (1771–1881)*, Споменик САНУ СХVII, Одељење друштвених наука, Нова серија 19 (1967) 10–11; F. Bergmaуr, *нав. дело*, 186–187.

⁷ С. В. Hietzinger, *нав. дело*, 304; F. Vanіček, *нав. дело*, 38; F. Hübler, *нав. дело*, 5; F. Bergmaуr, *нав. дело*, 195.

⁸ Комунићети Сењ и Карлобаг су, сходно посебном географском положају и функцији, испрва имали посебно регулисану управу са битније различитом структуром Магистрата и осталих службеника. Године 1819. управни систем ова два града је организован сличније осталим комунићетима. Бјеловар и Иванић град су добили посебан регулатив 1794. године, који представља само незнатно измењен препис истога из 1787. године. F. Bergmaуr, *нав. дело*, 183–184, 187–188. С. В. Hietzinger, *нав. дело*, 303; A. Buczynski, *Gradovi Vojne krajine 1*, Zagreb 1997, 145, 149; F. Vanіček, *нав. дело*, 35.

⁹ С. В. Hietzinger, *нав. дело*, 304–305; A. Buczynski, *нав. дело*, 144, F. Bergmaуr, *нав. дело*, 186; Л. Телап, *нав. дело*, 14.

¹⁰ Тако је у Петроварадину 1821. и 1822. године био намештен само један градски лекар (*Communitäts-Arzt*) док је, истовремено, у Сремским Карловцима постојао још и главни лекар/физик (*Physikus*). Разлика, поред ранга, се огледа и у плати која је код главног лекара за четвртину већа. *Militär-Schematismus des österreichischen Kaiserthums*, Wien 1822, 415; F. Hübler, *нав. дело*, 52–53.

полиције.¹¹ Непосредна управа у полицијским стварима намењена је привредно-полицијском управнику (*Wirtschafts- und Polizei- Verwalter*) и привредно-полицијском приставу (*Polizei- und Wirtschafts- Adjunct*) који нису припадали Магистрату. Оба службеника су морала знати немачки и земаљски језик, имати леп рукопис и положен испит пред Комесаријатом. Нису смели поседовати некретнине у комунитету. Кандидате за обе функције предлагао је Магистрат а потврђивала Генерална команда. Главна полицијска дужност је, свакако, било одржавање реда и мира, спречавање криминалних радњи и истраживање истих. Битан сегмент представљао је и надзор над страним лицима у комунитету, пошто су према прописима из 1805. и 1806. године, сва лица у Војној крајини морала поседовати одређени тип пасоша за кретање између различитих компанија и комунитета.¹² Надлежности и дужности полицијског управника биле су веома обимне и обухватале су надзор над комунитетским лекаром и болницом (због мртвозорништва, инспекције меса, општих санитарних прилика), пекарима (због исправности и квалитета пекарских производа), димничарима и ватрогасном опремом (због спречавања пожара), изградњом и одржавањем зграда (због опште безбедности и поштовања прописа, нарочито у домену противпожарне заштите) и још многим другим. Управник је био члан Ватрогасне комисије (*Feuer-Commission*) која је два пута годишње обилазила све зграде у комунитету и бринула о поштовању ватрогасног реда (*Feuerlöschordnung*). Због великог делокруга рада у појединим активностима приликом изградње сарађивао је и са стручним лицима, као на пример са зидарима, димничарима и градским одборницима. Због личне сигурности приликом обављања неких дужности имао је обавезу да се креће у пратњи каплара (*Corporal*) и градских војника/пандура (*Stadtsoldaten/Panduren*).¹³ Временом се број службеника полицијско-привредног одељења увећавао и питања безбедности и привреде су делимично одвојена. Тако је у случају Земуна, још 1795. године, Привредно-полицијски уред изгубио надлежности над привредним питањима и претворен је у Полицијски комесаријат.¹⁴ У

¹¹ F. Hübler, *нав. дело*, 7–8; Л. Ћелап, *нав. дело*, 10–11; F. Vaniček, *нав. дело*, 39–40; види и одредбе на страни 9 представљеног документа инструкције.

¹² За кретање по Војној крајини, и боравак по насељима, био је потребан одређен тип пасоша како за домаће крајишко становништво, тако и за остале аустријске држављане, и посебно за странце из других држава. Након доласка у насеље лица су била у обавези да се јаве надлежним органима (полицији). M. Stopfer, *нав. дело*, 218; С. В. Hietzinger, *нав. дело*, 413.

¹³ F. Vaniček, *нав. дело*, 40; F. Hübler, *нав. дело*, 8–9, 29–31, 35; Л. Ћелап, *нав. дело*, 10–11.

¹⁴ Л. Ћелап, *нав. дело*, 14.

комунитетима су двадесетих година 19. века већ постојали полицијски директори, комесари и полицијско-привредни пристави, док су у неким случајевима уведени привредни управници (*Wirtschaftsverwalter*) као посебна функција.¹⁵ Поједини комунитети су имали само комесара или пристава, други оба службеника истовремено, а у неким случајевима нису имали ниједног. По питању развијености ове гране управе, предњачили су комунитети у Срему који су од двадесетих година 19. века имали успостављене обе функције.¹⁶ Сваки комунитет је за извршавање полицијских послова на терену имао и одређени број припадника градске страже (*Stadtwache*): стражмештера, каплара и градске пандуре/војнике. За поменуте функције, Магистрат је бирао полу-инвалиде из реда војника у оближњој регименти. Морали су знати немачки и језик дотичне земље, те бити упознати са свим породицама и домаћинствима у комунитету. Градски пандури су коришћени за ноћне страже, патролирање градом и пратњу виших службеника приликом обављања дужности. У селима која су припадала комунитетима за ред и мир су била надлежна два надзорника четврти (*Viertelmeister*), које су постављали бригадир и привредни управник заједно.¹⁷

Полицијски службеници су, сходно прописима, имали изузетно велик делокруг рада, који је осим безбедносних и криминалистичко-истражних радњи обухватао и разгранат комунално-инспекцијски посао. Овако широко схваћена суштина полицијског рада предвиђала је потпуну контролу над готово свим сегментима живота у војном комунитету. Из објављених прописа, међутим, није сасвим јасно који су сегменти

¹⁵ Полицијски директори су постојали само у Сењу и Карлобагу, али се тридесетих година 19. века и у тим комунитетима највиши полицијски службеници зову комесари. Није сасвим јасно када су полицијски комесари и привредни управници постали посебне службе. Хублер приликом описа њихових надлежности помиње пропис из 1806. године, што не мора да значи да су баш тада уведени, већ је вероватније да је њихова служба тек тада прецизније регулисана. С. В. Hietzinger, *нав. дело*, 304–306; F. Hübler, *нав. дело*, 5, 8, 50.

¹⁶ Земун, Петроварадин и Сремски Карловци су у периоду 1819–1833. имали полицијске комесаре и приставе истовремено. Комунитети Панчево и Бела Црква у Банату су углавном имали бар једну од поменутих функција. Најнеразвијенији по том питању су били комунитети у Банској и Вараждинској граници. Бјеловар је добио полицијског комесара тек 1827. године, а Петриња је имала пристава од 1834. године. *Militär-Schematismus des österreichischen Kaiserthums*, Wien 1819, 410–413; *Militär-Schematismus des österreichischen Kaiserthums*, Wien 1833, 414–420; A. Buczynski, *нав. дело*, 199.

¹⁷ F. Hübler, *нав. дело*, 13; F. Bergmaуr, *нав. дело*, 195.

сматрани приоритетнима. Док је Хицингер наводио бригу о моралу становништва на првом месту, према писању Траутмана из 1836. године, приоритет је имао надзор над кретањем странаца, а посебно турских поданика у Војној крајини. Контролом над кретањем странаца намеравало се спречити продирање опасних идеја, инфилтрација криминалних лица, недозвољено просјачење, и такође, ширење заразних болести.¹⁸ Из прописа нису уочљиви ни прецизнији поступци и методе којима се службеници имају користити у спровођењу својих дужности.

Нешто бољи увид у полицијске приоритете и методе рада у свакодневном животу комунитета, омогућује проучавање прописа нижег ранга, попут овде представљене „Инструкције за полицијске службенике у војним комунитетима“, из 1833. године. Документ, који се чува у Аустројском државном архиву, је утолико занимљивији што садржи и кратак одговор војног комунитета Сремских Карловаца са сугестијама за измене и допуне.¹⁹ Судаћи по спољним обележјима (папир, мастило, рукопис), ради се о дословном препису истоимене инструкције коју је саставила дивизијска команда у Карловцу и политичко одељење Уједињеног банско-вараждинско-карловачког генералата, на који се у наставку надовезују примедбе на одређене одредбе које су сачинили службеници Магистрата Сремских Карловаца.²⁰ Инструкцију је, у одсуству главнокомандујућег дивизије у Карловцу, фелдмаршал-лајтнанта Абела, потписао војни секретар Јохан Едлер фон Краус.²¹ За Сремске

¹⁸ J. R. von Trautmann, *нав. дело*, 79; C. V. Hietzinger, *нав. дело*, 412–417, 438–450; Л. Пелап, *нав. дело*, 91; F. Hübler, *нав. дело*, 29.

¹⁹ Документ се чува у: Österreichisches Staatsarchiv (OESTA), Kriegsarchiv (KA), Zentralstellen (ZSt), Wiener Hofkriegsrat (HKR), Hauptreihe (HR), Akten, Karton (Kt.) 4519, 1833 В 11/90.

²⁰ Сама Инструкција и примедбе Магистрата Сремских Карловаца писани су на истим табацима папира, у савршеном континуитету, са истим мастилом и рукописом, што сведочи о томе да је препис рађен у Сремским Карловцима, где је документ и датиран.

²¹ Франц Абеле (Franz Freiherr Abele von Lilienberg) је као фелдмаршал-лајтнант био командант дивизије у Петроварадину све до пред крај 1832. године. Према писању Бечких новина, његов наследник, барон Ертман, отпутовао је у септембру 1832. са породицом за Срем, када је вероватно преузео и дужност. Абеле је истовремено прекомандован за дивизионара у Карловац. Јохан Едлер фон Краус (Johann Edler von Krauß) је 1832. и 1833. године служио као референт политичког одељења и војни секретар (Feldkriegs-secretär) Уједињеног банско-вараждинско-карловачког генералата у Загребу. Током 1833. године постао је и секретар дворског ратног савета (K.K. wirklicher Hofkriegssecretär). *Militär-Schematismus*

Карловце потписао је градоначелник Ђорђе Кљуновић, градски писар Илија Округић, градски тужилац Франц Шустер и други магистратски већник Венцел Ауер.²² Документ је датиран са 18. мајем 1833. године, што заправо представља датум одговора из Сремских Карловаца. Када је тачно састављена првобитна инструкција није познато, али је могуће одредити приближно време настанка у првих неколико месеци 1833. године.²³ Није сасвим јасно да ли је инструкција послата свим војним комунитетима, али њен наслов, као и функције потписника исте, наговештавају да се ради о пропису који је предвиђен за читав простор Војне крајине.²⁴ Како је гласио одговор на сугестије сремскокарловачког магистрата није нам познато.

Из инструкције се види да је надзор над страним лицима у комунитету стављен на прво место. Контрола пасоша је требало да буде строга, а сумњива лица стављена под непрестани и тајни надзор. Том приликом полиција је требало да користи и услуге „поверљивих људи“. Полицијски службеници су такође морали да се побрину за протеривање слуга који остану без посла. Како би се обезбедила што боља контрола ових лица, установљена је и обавеза даваоца смештаја, као и послодаваца, да пријављују придошле странце или отпуштене слуге. Занимљива је посебна одредба да се из града протерају труднице неграђанке пре рођења детета, како трошак исхране њихове новорођенчади не би пао на терет комунитета. Наглашеност ове одредбе указује на то да је ово била чешћа

des österreichischen Kaiserthums, Wien 1832, 29, 40, 429; *Militär-Schematismus...*, Wien 1833, 8, 29; *Wiener Zeitung* (15. 9. 1832), 854.

²² Војни шематизми наводе да је 1833. године био градоначелник Антон Грегор Арутиновић (Anton Gregor Arutinovicz). Ђорђе Кљуновић (Georg Kliunovics von Kampfberg) се у њима помиње као градоначелник од 1834. Према обавештењу аустријских војних новина, Кљуновић је постављен за градоначелника током 1833. године (вероватно током првих месеци исте године, пошто је одговор Магистрата на инструкцију уследио у мају). *Militär-Schematismus...*, Wien 1833, 417; *Militär-Schematismus des österreichischen Kaiserthums*, Wien 1834, 417–418; *Oestreichische militärische Zeitschrift*, Heft 5 (1833) 244.

²³ За датирање инструкције види напомене број 21 и 22.

²⁴ Иако су Сремски Карловци потпадали под Славонски генералат, у овом случају се ради о инструкцији састављеној у Уједињеном банско-варајдинско-карловачком генералату. Препис и одговор Сремскокарловачког магистрата пронашли смо у Ратном архиву у Бечу, што наговештава да се ради о пропису који је послужио као модел за све војне комунитете. Да је инструкција имала свеопшти карактер сведочи и сам наслов који не садржи никакве специфичне територијалне одреднице.

појава тих година. Војним властима, очигледно, у то време није одговарало било какво претходно незабележено и неодобрено кретање.²⁵

Од полиције се очекивало да спречава рад гостионица преко дозвољене сатнице. Како се, очигледно, патролама пандура није сасвим веровало по том питању, тражено је да полицијски службеник или стражмештер с времена на време лично обави опходњу. Занимљива је, међутим, одредба према којој није било потребно бити толико стриктан уколико се радило о местима која посећују „отмени људи“.²⁶

О томе да полиција води бригу о исправности понуђене хране, посебно пекарских производа и меса, већ је наглашено у прописима. Према инструкцији, међутим, полицијски службеници су имали и задатак да се увере о стању залиха, како би по потреби наредили набавку и на тај начин осигурали континуирано снабдевање становништва.²⁷

Власти војног комунитета Сремских Карловаца су на ову инструкцију послале неколико примедби. Затражено је да се у одредбе које се тичу контроле производа уврсте и дућани, продаја рибе, свећа и сапуна, као и да се нагласи дужност полицијских службеника у одржавању чистоће улица и кућа у граду. Магистрат је упозоравао и да инструкција није била у складу са важећим ватрогасним редом па је тражила измене у том погледу.²⁸

Ради лакшег коришћења документ представљамо у оригиналу на немачком и у преводу на српски језик. Подвучена подебљана мала слова на левим маргинама су саставни део текста. Бројеви параграфа на левој маргини нису првобитно били саставни део документа, већ су касније дописани руком, оловком црвене боје (очигледно као упут на одредбе других правилника). Документ је у оригиналу писан канцеларијским курентом који смо транскрибовали на латинично писмо, не исправљајући притом правописне грешке. Наше интервенције су означене угластим заградама.

²⁵ Одредбе на странама 1–5 и 10 документа инструкције.

²⁶ Одредбе на странама 5–6 документа инструкције.

²⁷ Одредбе на странама 6–8 документа инструкције.

²⁸ Одредбе на странама 11–12 документа инструкције.

[страна 1. оригинала]

[превод]

Instruction Für die in den Militair
Comunitaeten angestellten Polizey-Beamten

Инструкције за полицијске службенике у
војним комунитетима

Die Amtswirksamkeit der in der Militär-Kommunitäten angestellten Polizey-Beamten erstreckt sich

- a) auf die Handhabung der öffentlichen Ruhe und Sicherheit, und der gegen die Bevortheilung deß Publikums bestehenden polizeylichen Vorschriften, und,
- b) auf die Nachforschung und Entdeckung der allenfalls in dem Gebieth der Militär Comunitaet verübten verbrecherischen Handlungen bis zu dem Zeitpunkte, wo der Verbrecher seinem ordentlichen Gerichte zur Aburtheilung übergeben wird.

a. Handhabung der öffentlichen Ruhe und Sicherheit, und der gegen die Bevortheilung des Puplicums bestehenden polizeylichen Vorschriften.

Eine besondere Aufmerksamkeit hat der Polizey Beamte den in der Komunität ankommenden Fremden zu widmen, welche gleich bei ihrer Ankunft verhalten werden müßen, sich mit legalen Päßen ihrer vorgesetzten Jurisdiction und weiter auszuweisen, welche geschäfte sie in der Komunität haben und wie lange sie sich dasselbst aufhalten wollen, und ihre Geschäfte zu besorgen; das Polizeyamt stellt ihnen dan[n] einen Aufenthaltsschein für die angegebene Zeit aus, und nimmt dagegen den mitgebrachten Paß

Службено деловање полицијских службеника у војним комунитетима се простире

- a) на одржавање јавног мира и безбедности и на спровођење полицијских прописа у случајевима обмане становништва, и
- б) на истраживање и откривање злочина који су почињени у војним комунитетима све до тренутка када се злочинац не препусти суду на суђење.

Одржавање јавног мира и безбедности и спровођење полицијских прописа у случајевима обмане становништва.

Полицијски службеник у комунитетима треба да посвети посебну пажњу придошлим странцима који су у обавези: да се одмах након доласка легитимишу са исправним пасошима издатим од надлежних органа; да наведу којим су послом дошли у комунитет и колико дуго желе да се задрже; да изврше предвиђене послове. Полицијски уред им онда издаје боравишни лист на наведени период и истовремено задржава донесени пасош

[страна 2. оригинала]

in Verwahrung, welcher bei dem Polizeyamte so lange depositiert zu bleiben hat, bis der Fremde wieder abreist.

Es versteht sich von selbst, daß im den Falle als sich die Geschäfte eines mit einem legalem Paße versehenen unverdächtigen Fremden längere Zeit verzögern, als er Anfangs berechnen konnte, ihm der ursprüngliche ausgefertigte Aufenthaltsschein ohne Anstand verlängert werden könne.

Über alle Ankommende und Abreisende Fremden hat der Polizey Comihnsär ein eigenes Pahsanten-Protocoll zu führen in welchem der Name- und Zunahme des Fremden, der Ort, woher er köm[m]t, die Behörde von welcher er den Paß erhalten hat, dan[n] der Tag seiner Ankuft und Abreise ersichtlich gemacht werden muß.

Jeder ohne Paß ankommende Fremde ist als verdächtig zu betrachten, und dem Magistrat zur weiteren Behandlung vorzuführen. Sollte einer oder der Andere der ankommenden Fremden durch sein Betragen oder auch durch seine Äußerungen gegründeten Verdacht ereegen, so wäre er auf eine kluge und umsichtige Art zu beobachten, der mit hiebei jedes Aufsehen möglichst vermindern, die häußliche Freyheit ohne erhebliche Ansachen nicht durch voreilige Neugierde verletzt, und durch gewagte unbescheidene Vorgänge nicht auf Jemanden einen unerweislichen Verdacht gewälzt werde.

[превод]

који остаје код полицијског уреда све док странац не отпутује из комунитета.

У случају да се послови, које страном лице са легалним пасошем, обавља у комунитету, одуже више него што је у почетку рачунало, подразумева се да првобитно издат боравишни лист може без проблема бити продужен.

Полицијски комесар је у обавези да о свим придоним и одлазећим странцима води посебан протокол путника, у којем мора да на читак начин буде уписано име и презиме странца, место одакле долази, орган који му је издао пасош, дан његовог доласка и одласка.

Сваки странац који дође без пасоша се мора третирати као сумњиво лице и предочити Магистрату на даљи поступак. Уколико би се неки странац својим понашањем или изјавама чинио сумњивим, морао би бити посматран на паметан и обазрив начин, како би се избегла превелика пажња, и како без преке потребе и знатижеље не би била повређена кућна слобода, те да се због сувише смелих поступака на некога не баца недоказана сумња.

[страна 3. оригинала]

Die einquartierung der im Dienste reisenden Personen hat der Polizey Beamte nach den Dienstfalls bestehenden Vorschriften zu besorgen.

Eine weitere Aufmerksamkeit muß das Polizeyamt auch dem Dienstbothen-Wesen in den Militär Comunitaeten widmen.

Um hier eine geregelte Aufsicht über deren Mangel so laut und mit so vielen Rechte geklagt wird, erzielen zu können, ist die Einleitung zu treffen, daß jeder, welcher einen Dienstbothen entläßt, hievon sogleich dem Polizeyamte die Anzeige machen, damit jene Dienstbothen welche länger als 8 Tage dienstlos bleiben, wenn sie nicht einheimische sind, aus der Comunitat abgeschafft werden.

Nachdem diese Maßregeln unerläßlich notwendig wird um die Dienstbothen einer strengen Aufsicht zu unterziehen, so sollte man nicht zweifeln, daß die Dienstgeber sich derselben gerne und bereitwillig fügen werden, sollte aber demohngeachtet ein oder der andere Dienstgeber unterlaßen dem Polizeyamte von der Entfernung eines Dienstbothen aus seinem Dienste die Meldung zu machen, so wäre derselbe mit einer angemessenen Geldstrafe zu belegen, welche bei jedem Wiederholungsfalle zu steigern seyn wurde.

[превод]

Сходно важећим прописима, полицијски службеник је у обавези да осигура смештај особе која путује по службеној дужности.

Полицијски уред мора да посвети пажњу и питању слугу у војним комунитетима.

Како би се у том сегменту, на који постоји много оправданих притужби, успоставио регулисани надзор, потребно је одредити да свако лице које отпушта слугу са посла, о томе одмах обавести полицијски уред. Тиме ће бити могуће протерати из комунитета све слуге које нису домаће и остану дуже од 8 дана без посла.

Не би требало сумњати да ће послодавци радо и добровољно поштовати овакве одредбе, пошто су такве мере неопходне како би се слуге подвргле строгом надзору. Уколико би неки послодавац пропустио да полицијском уреду пријави отпуштање слуге, тога треба казнити са примереном новчаном казном. Казну је неопходно увећавати приликом поновног кршења.

[страна 4. оригинала]

[превод]

Jene Dienstbothen aber, welche einmal aus den Comunitaets Territorio abgeschafft wurden, und demungeachtet wieder dahin zurück kehren, sind, bevor sie wieder aus der Comunitaet gewiesen werden, für ihre unerlaubte Rückkehr angemessen zu bestrafen, ja in mehrmal wiederholten Betretungsfälle auch körperlich zu züchtigen.

Diese Verfügungen können jedoch von dem städtischen Polizeyamte nur gegen solche Dienstherrn und Dienstbothen in Ausführung gebracht werden, welche den städtischen und nicht der Regiments-Jurisdiction unterstehen, jene Individuen, welche der Regiments-Jurisdiction unterstehen, und die hier besprochenen Anordnungen verletzen; sind dem betreffendem Regimente anzuzeigen um gegen sie das Amt handeln zu können. Um das Einschleichen verdächtiger Fremder und des herenlosen unbeschäftigen Gesindels so viel möglich zu verhindern ist jeder Hausegenthumer und Quartiergeber zu verpflichten jeden bei ihm einkehrenden Fremden längstens binnen 24 Stunden nach seiner Ankunft dem Polizeyamte anzuzeigen, die dagegen handelnden sind angemessen zu bestrafen.

Es gehört zu den Pflichten des Polizey-Beamten die verdächtigen Häuser, welche ihm in einem so kleinem Orte genau bekannt seyn müßen von Zeit zu Zeit, und unvermuthet etweder selbst, oder durch den

Слуге, које су већ једном биле протеране из комунитета, али се ипак врате, потребно је пре поновног протеривања примерено казнити, а у случају поновљених преступа и телесно укорити.

Ове одредбе градски полицијски уред може применити само на оне послодавце и слуге који подлежу градској, а не региментској јурисдикцији. Оне појединце који подлежу региментској јурисдикцији, а крше овде помињане одредбе, треба пријавити надлежној регименти како би против њих управа могла деловати.

Како би се спречила инфилтрација сумњивих странаца и беспослене руље без господара, сваки кућевласник и давалац смештаја је обавезан да полицијском уреду пријави сваког придошлог странца у року од 24 сата. Оне који делују противно овоме треба примерено казнити.

Полицијски службеник је у обавези да, с времена на време, неприметно обиђе све сумњиве куће које му у тако малом насељу морају бити познате. Он то обавља или сам, или

[страна 5. оригинала]

[превод]

Stadtwachmeister visitieren zu laßen, und bei dieser Gelegenheit alle Fremden, männlichen und weiblichen Personen, welche sich mit einem schriftlichen Aufenthaltsschein, nicht auszuweisen vermöchten anzuhalten, und dem vorgesetzten Magistrate zur weiteren vorschriftsmäßigen Verfügung zu übergeben.

Insbesondere sind aber bei dieser Gelegenheit aufgefundenen Fremden schwangere Weibspersonen noch vor ihrer Entbindung auß den Comunitaeten zu schaffen; damit die Ernährung ihrer Kinder nicht dem städtischen Fonde zur Last falle.

Bei diesen Visitationen hat sich der Polizeybeamte oder der Stadtwachmeister jedesmal von zwey Stadtsoldaten begleiten zu laßen, um die aufgefundenen verdächtigen Fremden hand-fest machen zu können.

Eben so der Polizey-Beamte abwechslungsweise mit dem Stadtwachmeister, und zwar: jede Woche der eine, und jede zweite Woche der Andere, gleichfalls unter Begleitung zweyer Stadtsoldaten die öffentlichen Schankhäuser zu visitiren, und dafür zu sorgen, daß solche zur Festgesetzten Stunde geschlossen, und die über diese Stunde sich noch im Wirtshause aufhaltenden Personen abgeschafft werden, nach Ablauf der zum Schluß der Schankhäuser festgesetzten Stunde ist durch die im Dienste befindlichen zwey Stadtsoldaten in Vereinigung mit der militärischen Patrouille, wenn eine solche im Orte ißt, darauf wachen

преко стражмештера, и том приликом пред Магистрат на даље располагање у складу са прописом приводи све мушке и женске странце које нису у стању да се легитимишу писменом боравишном дозволом.

Том приликом је, од свих пронађених странаца, нарочито потребно протерати трудне жене пре порођаја. Тако ће се спречити да исхрана њихове деце падне на терет градског фонда.

Приликом тих обилазака је потребно да полицијског службеника или стражмештера сваки пут прате два градска војника. Тако ће се омогућити хапшење пронађених странаца.

Такође је потребно да полицијски службеник и стражмештер наизменично, сваки по једну седмицу, обилазе јавне гостионице у пратњи два градска војника. Неопходно је да се оне затварају у прописано време и да се особе које се у њој затекну након тог времена удаље.

Након истека прописаног времена за затварање гостионица, потребно је да двојица градских војника заједно са војном патролом (уколико таква у насељу постоји), пазе да

[страна 6. оригинала]

[превод]

chen zu laßen, daß kein Schankhaus mehr offen sey, wird ein solches noch offen gefunden, so hat der patrouillirende Stadtsoldat die Schließung deßelben zu veranlaßen, und die Anzeige hievon dem Polizeyamte zu machen, damit der betreffende Schankwirth für die Verletzung der dießfalls bestehenden Vorschriften zur Verantwortung und Strafe gezogen werden könne; von Zeit zu Zeit hat sich auch der Polizey-Beamte oder Stadtwachmeister selbst während der Nacht davon zu überzeugen, ob die Schankhauser nach Ablauf der festgesetzten Stunde auch geschlossen worden seyen, und die patrouillirenden Stadtsoldaten ihre Pflichten erfüllen; auf gleiche Art ist darauf zu wachen, daß die Tanzmusicken zur bestimmten Stunde aufhören, und sie bei keine Excehsen vorfallen.

Diese Verfügungen sind aber auf solche öffentliche Orte nicht anwendbar welche aus-schließend von distinguirten Personen be-

a. sucht werden. (a.)

Zu den besondern Obliegenheiten des Polizey-Beamten in einer Militär Comunitaet gehört auch die Handhabung der gegen die Bevortheilung deß Publikums bestehenden Polizeylichen Vorschriften.

Hiernach wird es die Pflicht des Polizey-Beamten seyn, sich von Zeit zu Zeit die Überzeugung zu verschaffen, ob das Gebäcke

ниједна гостионица више није отворена. Уколико се пронађе нека отворена гостионица, има градски војник из патроле да нареди њено затварање и пријави случај полицијском уреду, како би дотични гостионичар могао да буде позван на одговорност и кажњен због повреде прописа.

С времена на време је потребно да се полицијски службеник или стражмештер лично увере, да ли су гостионице током ноћи затворене у прописано време и патроле испуњавају своје дужности како треба.

На исти начин је потребно пазити да плесна музика престаје у одређено време и да нема ексцеса приликом таквих дешавања.

Ове одредбе нису применљиве на јавна места која искључиво посећују отмене особе.

Саставни део посебних дужности полицијског службеника у војном комунитету јесте и деловање против обмане становништва у складу са постојећим полицијским прописима.

Према томе, обавеза је полицијских службеника да се, с времена на време, увере да ли су пекарски производи

[страна 7. оригинала]

[превод]

nach der jeweilig bestehenden Limitation vollgewichtig ausgebacken, und auch in jener Quantitaet vorhanden sey, als für das Publikum täglich nothwendig wird.

Wird bei dem Gebäcke ein Abgang an Gewicht bemerkt, oder wäre solches nicht gut ausgebacken, so hätte der Polizey-Beamte hievon dem Magistrat sogleich die Anzeige zu erstatten, damit gegen die schuldig befundenen Bäcker das gesetzliche vorgekehrt werden könne.

Ferners ist es die Sache des Polizey-Beamten bei den Bäckern im Herbst und im Frühjahr die Erhebung einzuleiten, ob sie erforderlichen halbjährigen Vorrath an Mehl besitzen, damit die Bäcker wenn sie mit diesen Mehlvorrathe nicht versehen seyn sollte, zur schleunigen Anschaffung derselben verhalten werden könnten.

Eine gleiche Aufmerksamkeit wird der Polizey-Beamte darauf zu richten haben, damit das Publikum stets mit gesunden und guten Fleische versehen werde, der Polizey-beamte wird demnach in dieser Hinsicht die Anordnungen genau befolgen, welche ihm von seinem vorgeetzten Magistrat dießfalls werden ertheilt werden.

Wenn Klagen gegen daß Gewicht oder gegen die Qualitaet deß Gebäckes und des Rindfleisches vorkommen, so hat der Polizey-Beamte hierüber die Vorerhebungen einzuleiten,

испечени у пуној тежини према постојећим прописима, и да ли су присутни у оном обиму који је неопходан за дневне потребе становништва.

Ако се примети недостатак тежине или лоша печеност пекарских производа, полицијски службеник треба одмах да то пријави Магистрату, како би се против дотичних пекара поступало како закон предвиђа.

Посао полицијског службеника је и да у јесен и пролеће изврши увиђај код пекара, и том приликом установи да ли поседују потребне полугодишње залихе брашна. Уколико пекари нису снабдевени са таквим залихама имају се одмах упутити да их што пре набаве.

Полицијски службеник мора посветити и подједнаку пажњу да становништво увек буде снабдевано здравим и добрим месом. Стога, полицијски службеник се мора по овом питању строго придржавати упута надређеног Магистрата.

Уколико се појаве жалбе на тежину или квалитет пекарских производа и говеђег меса, полицијски службеник треба да започне предистражни поступак.

[страна 8. оригинала]

[превод]

und nach dem Resultate derselben die Klagen entweder gleich selbst zu schlichten, oder wenn solche von größern Belange sind, sich hierüber von seinem vorgesetzten Magistrate die höhere Entscheidung zu erbitten. Weiters gehört es zu den Obliegenheiten des Polizey Beamten, von Zeit zu Zeit unvermuthet und gemeinschaftlich mit den Komunitäts ärzten die zum Ausschank bestimmten Getränke zu untersuchen, und gegen jene bei welchen ungenußbare, oder der Gesundheit nachtheilige Getränke vorgefunden werden, nach den dießfalls bestehenden Vorschriften zu verfahren, diese Visitationen sind insbesondere auch dann vorzunehmen, wenn über die an einem oder dem anderem Orte ausgeschenkten Getränke im Publicum Klagen laut werden. (b.)

b. Auf den Wochen und Monatmärkten hat der Polizey-Beamte oder in dessen Verhinderung der Stadtwachmeister mit den Stadtsoldaten stets gegenwärtig zu seyn, um theils die erforderliche Ordnung auf diesen Märkten zu erhalten, (c.) theils aber

c. auch die Preise der zu Markt gebrachten Victualien genau zu erheben, und jene Victualien, welche ungenußbar oder der Gesundheit nachtheilig befunden werden, vertilgen zu laßen, insbesondere aber auch um der auf die Bedienung des Publicums so nachtheilig einwirkende Vorkäufelerey Einhalt zu thun, und die gegen dieselbe bestehen-

Овисно од исхода истраге, жалбе треба или одмах самостално решити или, уколико се ради о случају од већег значаја, захтевати од надређеног Магистрата одлуку.

Даље, дужност полицијског службеника је и да, с времена на време, неприметно у заједништву са комунитетским лекарима, прегледа за продају предвиђена пића. Против оних код којих се пронађу неупотребљива или здрављу шкодљива пића, потребно је поступати према прописима.

Такве обиласке је неопходно спроводити уколико се прочују жалбе становништва на пиће које се продаје на различитим местима. (б.)

На седмичним и месечним пијачним данима полицијски службеник (у случају његове спречености стражмештер), мора увек бити присутан са градским војницима како би, с једне стране одржавао неопходан ред на пијацама (ц.), и с друге стране тачно установио цене производа на пијаци. Производи за које се установи да су неупотребљиви или здрављу штетни, морају бити уклоњени.

Посебно је битно да спречава штетну препродају, која тако лоше утиче на снабдевеност становништва, и да против

[страна 9. оригинала]

[превод]

den Anordnungen gleich in Ausführung zu **d.** bringen. (d.)

Weiter steht dem Polizey-Beamten in einer Militär Comunitaet auch die Aufsicht über die Feuerlösch-Requisiten zu, der Polizey-Beamte hat sich demnach von Zeit zu Zeit zu überzeugen, ob die Feuerlösch-Requisiten im gutem Stande seyen, und alle jene Vorsichtsmaßregeln beobachtet werden, welche durch die Feuerlöschordnung vorgeschrieben sind.

e.&g. Im Falle eines ausbrechenden Feuers hat sich der Polizey-Beamte (e.)/(g.) mit dem Stadtwachtmeister und mit den Stadtsoldaten sogleich an Ort und Stelle zu begeben, und die Feuerlöshanstalten zu leiten, und hiebei thätigst mitzuwirken, vobei er auch von dem in der Komunität befindlichen Garnison oder Militär Mannschaft zu unterstützen ist. g.

Überhaupt ist der Polizey-Beamte in einer Militär Komunität mit der Besorgung des äußern Polizeydienstes beauftragt, und zunächst an den politischen Referenten des Magistrats angewiesen, auf deßen Vortrag in der Magistratssitzung die Verfügungen beschloßen werden, deren Exequiung dem Polizey-beamten obliegt.

b. Nachforschung und Entdeckung der allenfalls verübt werdenden Verbrechen bis zu dem Zeitpunkte wo der Verbrecher zur Aburtheilung übergeben wird.

Wenn ein Verbrechen in einer Komunität verübt wird, so gehört es zu den Pflichten des Polizey-Beamten keine Mühe zu spahren, um dem Thäter auf die Spuhr zu kommen, der

те појаве одмах извршава постојеће прописе.

Даље, полицијски службеник у војном комунитету врши надзор над ватрогасном опремом; полицијски службеник сходно томе, с времена на време, се уверава да ли је сва ватрогасна опрема у добром стању и да ли су испоштоване све мере предострожности предвиђене ватрогасним редом.

У случају избијања пожара, полицијски службеник (e.)/(g.) заједно са стражемештером и градским војницима се мора сместа упутити на лице места, како би руководио гашењем пожара и лично у томе учествовао. Том приликом га треба подржати и војни гарнизон или посада која се налази у комунитету. г.

Генерално гледано, полицијски службеник у војном комунитету је надлежан за извршење спољне полицијске службе. Он је упућен на политичког референта Магистрата на чију иницијативу Магистратско веће доноси одлуке за чије извршење су задужени полицијски службеници.

б. Истраживање и откривање почињених злочина све до тренутка када је злочинац упућен на суђење.

Када се у комунитету деси злочин, обавеза је полицијског службеника да не штеди труда у проналажењу починиоца.

[страна 10. оригинала]

[превод]

Polizey-Beamte hat zu diesem Ende durch vertraute Leute, welche mit besonderer Umsicht gewählt werden müssen, alle verdächtige Personen genau beobachten zu laßen, und dan[n], wenn die Handlungen des Beobachteten so ausgeklärt sind, um seine Festhaltung rechtfertigen zu können, hievon der Gerichtsbehörde des Verdächtigen zur weiteren Amtshandlung die Anzeige zu erstatten, zu welchen Behufe der Polizey-Beamte der betreffenden Behörden auch eine kurze Species facti, worin die Ursache der angetragenen Arretirung angeführt sind vorzulegen haben wird. Wachsamkeit, Werschwiegenheit, Vorsicht und Bescheidenheit bei der nachforschung eines Verbrechens gehören vorzüglich zu den Eigenschaften eines Polizey-Beamten in einer Militär Komunität, welcher ein noch rüstiger Mann seyn muß, um die ihm zugewiesenen Pflichten entsprechend besorgen zu können.

Am Schluße wird dem Polizey-Beamten noch besonders empfohlen, in Fällen wo die öffentliche Ruhe gestohrt wird, oder ein Unglücksfall sich ereignen sollte, alles, was von ihm abhängt beizutragen, um die gestörte Ruhe herzustellen, oder dem Beschädigten beizustehen; hiebei jedoch mit besonderer Vorsicht zu Werke zu gehen, um Volksausläufe oder Excehse größerer Art zu wermeiden.

Ⓕ (f.) Im Abseyn des Commandierenden
 Abele m[anu]p[roprie]
 f[eld]:m[arschall]:L[eutnant]
 Edler von Kraus m[anu]p[roprie]
 f[eld]k[riegs]:S[ecretär]

Полицијски службеник у ту сврху треба да, уз помоћ добро одабраних људи од поверења, стави под надзор сва сумњива лица. Када се истрагом установи да деловање осумњиченог оправдава његово хапшење, о томе треба обавестити судску управу зарад даљег поступања. Том приликом полицијски службеник подноси надлежним управама кратак опис чињеничног стања са наведеним разлозима хапшења.

Будност, дискретност, опрез и скромност приликом истраге почињеног злочина, представљају врсне карактеристике полицијског службеника у војном комунитету. Он треба да буде и физички јак како би могао да извршава предодређене дужности.

На крају се препоручује да полицијски службеник, у случају када је нарушен јавни мир или се догоди несрећан случај, учини све што је у његовој моћи да успостави нарушени мир или помогне унесрећеном, али, да истовремено поступа са највећим опрезом како би се избегли народни немири или ексцеси већег карактера.

(ф.) У одсуству командујућег
 Абеле [својеручно]
 ф:м:Л [Фелдмаршал-лајтнант]
 Едлер фон Краус [својеручно]
 фк:С:[војни секретар]

[страна 11. оригинала]

[превод]

Nach der im Sinne der hohen Anordnung sorgfältig vorgenommenen Prüfung dieser Polizeyämlichen Instruction, kommen derselben Annoch nachfolgende Zusätze beizufügen, u[ntere]: z[eilen]:

Bei den vorne mit Buchstaben bezeichneten Stellen.

a.) Eben so ist es nothwendig daß der Polizeybeamte wenigstens alle viertl Jahr die Weingartens Hauser und Hütten visitirn, und sich von denen darin Wohnenden und ihrem Betragen die Versicherung verschaffe.

§54 b.) Eben so hat derselbe zeitweise die Kaufläden zu visitiren, und sich von der Richtigkeit der vorhandenen Ellenmaaße und Gewichte zu überzeugen.

§50 Ferners ob die Seiffieder eine ächte und gute Waare liefern, dabei die vorgeschriebene Taxe, dan[n] das ächte Gewicht bei der Seife und den Kerzen beobachten.

c.) Maaßereyen und Gewichte prüfen

d.) Beim Verkaufe der Fische sowohl auf deren Eigenschaft, so wie auch die bestehende taxe und Gewicht sehen.

§29 e.) mit dem StadtCorporalen und 3. Stadtsoldaten sogleich an Ort und Stelle zu begeben, und an den-die Feuerlöschanstalten leitenden Bürgermeister, und Stadtschreiber anzuschließen, der Stadtwachmeister mit den übrigen Stadtsoldaten und der Nacht Patrouille aber bleibt auf den Stadthause und darf sich nicht davon entfernen, vide Feuerlösch-Ordnung vom

Након помног проучавања ове полицијске службене инструкције, треба истој још унети следеће додатке, доњи редови: код места која су напред означена словима.

а) Потребно је, такође, да полицијски службеник бар једанпут у четврт године обиђе виноградарске куће и пољане како би се уверио у понашање људи који тамо станују.

б) Исти треба и да повремено обилази дућане како би се уверио у исправност коришћених мера и тежина.

Такође, да ли сапунције испоручују праву и добру робу и притом користе прописане таксе. Да се увери да ли су сапуни и свеће исправне тежине.

ц) проверавају мере и тежине

д) да пазе на особине, постојећу таксу и тежину приликом продаје рибе.

е) упутити се на лице места са градским капларом и 3 градска војника, и прикључити се градоначелнику и градском писару који управљају гашењем пожара. Стражмештер са осталим градским војницима и ноћном патролом, међутим, остаје код градске већнице и не сме се одатле удаљити; види ватрогасни ред из

[страна 12. оригинала]

[превод]

- Jahre 800[1800] det. 1ten July für Carlovitz.
 f.) In oeccon[om.]: Hinsicht hat der Polizey-Beamte auf die Tourweise Commandierung der zu
§56-1 den verschiedenen Bauungen und Straßenreparationen рх.[par exemple?]: erforderlich werdenden Hand- und Zugarbeiten, so wie auf deren getreue Verrechnung streng zu sehen.
 Ein gleiches kömmt in Ansehung der Vorspan[n]
§56-3 für die im Dienst Reisenden zu beobachten, nicht minder auf die reihenweise Comandierung der Nacht Patruille streng zu halten.
§56-2 Ein besonderes Augenwerk aber hat das Polizeyamt auf die Saubrigkeit der Straßen, und Gaßen, dann jene der Häuser ununterbrochen zu führen; Dagegen der mit g.)
§186 bezeichnete Satz- als nach der hier bestehenden Feuerlöschordnung hier nicht anwendbar.

Carloviz am 14. Maii [1]833.

G[eorg] von Kliunovich[нечитко]

bürgster[Bürgermeister?]

Okrugich st[adtschrei]b[e]r

Schuster Sind[icus]

Auer

W[enzel] Mag[istratsrath]

1800. године од 1. јула за Карловце ф) у економској области, полицијски службеник (наизменично командујући) треба да води рачуна о разним грађевинским и путним поправкама [на пример?]: неопходни ручни рад и подвоз и њихово исправно обрачунавање.

То исто важи и у погледу давања обавезне вуче за путнике по службеној дужности, и ништа мање да се одржава наизменично командовање ноћном патролом.

Полицијски уред треба да непрестано посвећује посебну пажњу чистоћи улица и сокака и кућа;

Напротив, редак означен са г.) због овде постојећег ватрогасног реда није применљив.

Карловци 14. маја [1]833.

Ђорђе Кљуновић

[Градоначелник?]

Округић [градски писар]

Шустер [градски тужилац]

Ауер

V[encel] Mag[istratsrath]

Nino DELIĆ

**INSTRUCTION TO POLICE OFFICERS OF THE MILITARY
COMMUNITIES IN 1833**

Summary

The meaning of the term „police matters“ in the early 19th century, differed quite a lot from the modern understanding. The police were not just a force established to maintain peace, order and the rule of law. It was an authority which had to supervise a much wider range of government branches. In the former Austrian Military Frontier, a small network of cities, the military communities, was established to satisfy the needs for craft and other more advanced production in the dominantly agrarian society. The self-government of the towns was largely limited by higher authorities, and the internal life subordinated to the needs and wishes of the military. According to regulations, police officers of the military communities had to take care about everyday order, sanitary and health management, market and trade inspections, fireman’s equipment and coordination etc. The Instruction to police officers of the military communities of 1833 shows that the priority attention had to be given to the control of movement of foreigners. All persons, except for the town’s own citizens, had to report immediately after arrival to local police authorities for a passport check and regulation of their permission to stay. Suspicious individuals had to be monitored and even spied. It is interesting that the Instruction insists on the expulsion of non-domestic pregnant women, with the aim to avoid expenses for the care of their newborns. Lower-rank police workers had to know all households and their inhabitants in the town personally. Police authorities had to pay special attention to local pubs and not allow them to stay open after-hours. Huge efforts had to be undertaken to secure, not just the quality but the quantity and satisfactory provision of basic food (such as bread) necessary for nutrition of the population.

Keywords: police, administration, military communities, Military Frontier, Sremski Karlovci, 19th century.

Чланак примљен: 30. 04. 2015.

Чланак коначно прихваћен за објављивање: 06. 07. 2015.

МЕШОВИТА ГРАЂА
Miscellanea
НОВА СЕРИЈА Књ. XXXVI

ISSN 0350-5650

INSTITUTE OF HISTORY

MISCELLANEA

NEW EDITION Vol. XXXVI

Editorial board

SRĐAN KATIĆ, VLADETA PETROVIĆ,
DRAGANA AMEDOSKI, ISIDORA TOČANAC RADOVIĆ
JELENA ILIĆ MANDIĆ, LUDMILA KUZMICHEVA,
GABRIELLA SCHUBERT, LILIANA SIMEONOVA

Editor-in-chief

SRĐAN KATIĆ

Belgrade

2015

ISSN 0350-5650

ИСТОРИЈСКИ ИНСТИТУТ

МЕШОВИТА ГРАЂА
MISCELLANEA

НОВА СЕРИЈА Књ. XXXVI

Редакциони одбор
СРЂАН КАТИЋ, ВЛАДЕТА ПЕТРОВИЋ,
ДРАГАНА АМЕДОСКИ, ИСИДОРА ТОЧАНАЦ РАДОВИЋ,
ЈЕЛЕНА ИЛИЋ МАНДИЋ, ЉУДМИЛА КУЗМИЧЕВА,
ГАБРИЕЛА ШУБЕРТ, ЛИЛИАНА СИМЕОНОВА

Одговорни уредник
СРЂАН КАТИЋ

Београд
2015

Овај број *Мешовитне зрађе - Miscellanea*
штампан је уз финансијску помоћ
Министарства просвете, науке и технолошког развоја
Владе Републике Србије

САДРЖАЈ

Александар Крстић ПИСМО ДЕСПОТА ЂУРЂА ВУКОВИЋА УГАРСКОМ КРАЉУ ЛАДИСЛАВУ V (Смедерево, 14. август 1445)	7
Невен Исаиловић ЧЕТИРИ ПИСМА ИЗ 1450. И 1451. ГОДИНЕ О ПРОМЕТУ ДУБРОВАЧКЕ РОБЕ ПРЕМА БОСНИ	21
Срђан Катић, Урош Урошевић ВАКУФИ У СУМАРНОМ ПОПISУ СМЕДЕРЕВСКОГ САНЦАКА ИЗ 1530. ГОДИНЕ	37
Јелена Илић Мандић ПОПIS ПРАВОСЛАВНИХ СВЕШТЕНИКА ПЕТРОВАРАДИНСКЕ РЕГИМЕНТЕ ИЗ 1760. ГОДИНЕ	73
Владан Гавриловић, Ненад Нинковић ЗАПИСНИК СИНОДА КАРЛОВАЧКЕ МИТРОПОЛИЈЕ ИЗ 1760. ГОДИНЕ	95
Милан Кутлешић ВИЦЕАДМИРАЛ КОДРИНГТОН И БИТКА КОД НАВАРИНА 1827. ГОДИНЕ	113
Нино Делић ИНСТРУКЦИЈА ЗА ПОЛИЦИЈСКЕ СЛУЖБЕНИКЕ ВОЈНИХ КОМУНИТЕТА ИЗ 1833. ГОДИНЕ	119
Станиша Војиновић ДВА ПЕСНИКА ИЗ ВРЕМЕНА ВУЧИЋЕВЕ БУНЕ	141
Михаил Белов М. П. ПОГОДИН. [ПУТЕШЕСТВИЕ В СЕРБИЈУ. 1846 Г.]	183

Милош Јагодић ИЗВЕШТАЈ ВАСИЛИЈА ЂОРЂЕВИЋА О ДОГАЂАЈИМА У СТАРОЈ СРБИЈИ ИЗ ЈУЛА 1854	195
Недељко В. Радосављевић, Мирјана Маринковић ПОПИС МУСЛИМАНСКОГ СТАНОВНИШТВА ИСЕЉЕНОГ ИЗ УЖИЦА У РОГАТИЦИ 1863. ГОДИНЕ	207
Сузана Рајић РОСТИСЛАВ ФАДЕЈЕВ О РУСКО-СРПСКОЈ САВЕЗНИЧКОЈ АКЦИЈИ РАТНЕ 1877. ГОДИНЕ	239
Момир Самарцић, Сара Самарцић ЕЛАБОРАТИ БАРОНА ШВЕГЕЛА, МАРТ 1878.	251
Јована Блажић Пејић ПРЕДЛОГ О ОСНИВАЊУ СЛОВЕНСКОГ ДРУШТВА УЗАЈАМНЕ ПОМОЋИ У МОСКВИ ИЗ 1889. ГОДИНЕ	275
Милун Стијовић, Јована Шалјић ОДБОР ЗА ШИРЕЊЕ ПРОПАГАНДЕ НАРОДНОСТИ СРПСКЕ (1899. ГОДИНЕ)	289
Биљана Стојић СКОПЉЕ ОД КУМАНОВСКЕ БИТКЕ ДО УСПОСТАВЉАЊА СРПСКЕ ВЛАСТИ	303
УПУТСТВО ЗА АУТОРЕ	321
INSTRUCTIONS FOR CONTRIBUTORS	323